

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΡΟΔΙΩΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Με την έκδοση του λογοτεχνικοῦ, ἐπιστημονικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἔργου τοῦ Ροδίωνος Γεωργιάδη, ποὺ περιλαμβάνεται στὸ *Ἀρχεῖο* του, ἐκπληρώνεται, σὲ ἓνα βαθμὸ, ἡ ὀφειλὴ τῶν κατοπινῶν ἀπέναντι στὸν ἡρωϊκὸ νέο καὶ πνευματικὸ ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἐκπροσωπεῖ μιὰ σημαντικὴ γενιὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἑλλάδα, στὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰώνα.

Ἡ τρίτομη ἔκδοση τοῦ *Ἀρχείου*, τὸ ὁποῖο βρῖσκεται κατατεθειμένο στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ ἀπὸ τὸ 1951, μαζὶ μετὰ τὴν παλαιότερη (1995) ἔκδοση τῶν ἐνενήντα καὶ πλέον ἐπιστολῶν τοῦ ἥρωα ἀπὸ τὸ ἀλβανικὸ μέτωπο, τὰ γερμανικὰ κρατητήρια στὴν Ἀθήνα, τῆς φυλακῆς τῆς Αἴγινας καὶ τοῦ Βραδεμβούργου στὴ Γερμανία, συνθέτουν, σχεδὸν πλήρως, τὴ φυσιογνωμία τοῦ ἐκλεκτοῦ αὐτοῦ τέκνου τῆς Κύπρου.

Ὁ Ροδίων ὑπῆρξε μιὰ ἐκρηκτικὴ φυσιογνωμία μετὰ ὄραματισμοὺς γιὰ τὸ σύνολο, ἐξαίρετες ὀργανωτικὲς ἰκανότητες, ἀκαταπόνητη ἐργατικὴ ἀρετή, καρτερία, ἀνιδιοτέλεια, φιλαλληλία, ἐπιστημονικὴ συγκρότηση καὶ τετράγωνη σκέψη, ἄκρατη φιλοπατρία, ἀνυποχώρητη μαχητικὴ ἀρετὴ καὶ ἄλλες ἀρετὲς, ἐπιτυγχάνοντας ὡς τὰ εἰκοσιεφτά του χρόνια νὰ δώσει τέτοιο ἐθνικὸ καὶ πνευματικὸ ἔργο, ποὺ μᾶς κάνει νὰ σκεφτόμαστε μετὰ δέος ποῦ μποροῦσε νὰ φθάσει, ἂν προλάβαινε νὰ ζήσει μερικὰ εἰρηνικὰ χρόνια.

Ἡ ἐνασχόλησή μου μετὰ τὸν Ροδίωνα καὶ τὸ ἔργο του ἄρχισε τυχαῖα, μπορῶ νὰ πῶ, τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1994. Ὁργανώναμε τότε τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, μετὰ τὴν εὐκαιρία τῆς ἑκατονταετηρίδας του, ὅταν, περνώντας γιὰ τὴ *Σεβέρειο Βιβλιοθήκη*, ὁ τότε δήμαρχος Ἑγκωμῆς Πέτρος Στυλιανοῦ μᾶς εἶδε, ρώτησε τί κάναμε καὶ ὅταν τοῦ ἐξηγήσαμε, προσφέρθηκε αὐθόρμητα νὰ παραχωρήσει στὸ Ἀρχεῖο τοῦ Σχολείου τὰ χειρόγραφα τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ροδίωνος, τοῦ ἀδελφοῦ του Μιλτιάδη, τῆς μητέρας τους καὶ ἄλλων, ποὺ εἶχε στὰ χέρια του. Τοῦ τὰ εἶχε δανείσει ὁ ἐξάδελφος τῶν ἡρώων δημοσιογράφος τῆς Λεμεσοῦ Ἀνδρέας Χατζημιλτῆς, στὸν ὁποῖο τὰ ἐμπιστεύθηκε ἡ θεία του, μητέρα τῶν ἡρώων Θέκλα Γεωργιάδου, τὸ 1968, ἓνα χρόνο πρὶν τὸν θάνατό της. Ζητήθηκε ἡ ἔγκριση τοῦ τελευταίου γιὰ τὴν παραχώρηση στὸ Σχολεῖο καὶ ἀφοῦ δόθηκε, ὁ Πέτρος Στυλιανοῦ, σὲ λιτὴ ἐκδήλωση στὸ Δημαρχεῖο Ἑγκωμῆς, μοῦ παρέδωσε τὸ σῶμα τῶν χειρογράφων.

Ἄρχισα νὰ τὰ διαβάζω. Ἀμέσως ἔνιωσα πῶς τὰ κείμενα αὐτά, κείμενα ὑψηλοῦ ἠθους, συγκινητικὰ καὶ κάποτε συγκλονιστικὰ, ἔπρεπε νὰ δοῦν τὸ φῶς. Λογάριαζα νὰ γράψω μιὰ σύντομη εἰσαγωγὴ πέντε ἕξι σελίδων καὶ ν' ἀκολουθήσουν οἱ ἐπιστολές. Σὲ ἓνα ἀπόκομμα τῆς ἐφημερίδας *Ἔθνος* τῆς Λευκωσίας τῆς 18 Δεκεμβρίου 1951, ποὺ ἦταν ἀνάμεσα στὰ χειρόγραφα, ἀναφερόταν ὅτι ἡ κ. *Γεωργιάδου μετέφερε* (ἐξ Ἀθηνῶν) *τὸ πολῦτιμον ἔργον τοῦ ἥρωος Ροδίωνος Γεωργιάδου, σύγγραμμα περὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν Κυπρίων εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821...*

Ζήτησα ἀπὸ τὸν μακαριστὸ ἀρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Α' νὰ μοῦ παραχωρηθεῖ

ένα αντίγραφο της εργασίας αυτής του Ροδίωνος για μιὰ συνοπτική παρουσίαση του περιεχομένου της στο βιβλίο. Μοῦ ἀπάντησε γραπτῶς ὁ τότε διευθυντὴς τοῦ Ἰδρύματος ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Κώστας Χατζηστεφάνου, πληροφορώντας με ὅτι μποροῦσα νὰ συμβουλευθῶ τὸ *Ἀρχεῖον τοῦ Ροδίωνος* στὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἰδρύματος. Ὅταν ἄρχισα νὰ τὸ ἀναδιφῶ, διαπίστωσα ὅτι τέτοια ἐργασία δὲν ὑπῆρχε, παρὰ μόνο ἑκατοντάδες ἔγγραφα γιὰ τὴ συμμετοχὴ κυπρίων στὸν ἀγῶνα τῆς ἐλληνικῆς Παλιγγενεσίας. Ἀποκαλύφθηκε ὁμως μπροστὰ στὰ ἔκπληκτα μάτια μου καὶ ἕνας πλούσιος, ἐντυπωτικός, ἀπροσδόκητος κόσμος ἑκατοντάδων χειρογράφων τοῦ Ροδίωνος σχετικῶν μὲ τὴν ἐθνικὴ, κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ προσφορά του καὶ τὴ λογοτεχνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ του δημιουργία.

Ἀντλώντας ἀπὸ τὸ *Ἀρχεῖο* αὐτὸ μπόρεσα νὰ συνθέσω μὲ λεπτομέρεια τὴ ζωὴ τοῦ Ροδίωνος, τὸν παλμῶδη ἐσωτερικὸ κόσμο του καὶ τοὺς ὀραματισμούς του καὶ νὰ τὰ παρουσιάσω σὲ 160 ἐντυπες σελίδες μεγάλου σχήματος Α4, ὅπου πιά οἱ ἐπιστολὲς παρατέθηκαν ὡς προσάρτημα. Εἶχα ἔκτοτε σφοδρὴ ἐπιθυμία νὰ δῶ ἐκδομένο τὸ *Ἀρχεῖο*, ὅταν ὁμως, ἀπερίσπαστος ἀπὸ τὰ καθήκοντά μου στὸ σχολεῖο, μποροῦσα νὰ προχωρήσω στὴν ἔκδοση, ἡ ἀσθένεια τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἀποτέλεσε ἀνυπέβλητο ἐμπόδιο.

Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2007 ἀπευθύνθηκα στὸν μακαριώτατο ἀρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Β΄ καὶ προσφέρθηκα νὰ ἐπιμεληθῶ ἀνιδιοτελῶς τὴν ἔκδοση τοῦ *Ἀρχείου*, ἂν ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ θὰ ἦταν πρόθυμη νὰ ἀναλάβει τὴ σχετικὴ δαπάνη. Ἡ ἀπάντηση τοῦ Μακαριωτάτου ἦταν ἄμεση καὶ θετικὴ. Μποροῦσε πιά νὰ γίνῃ κοινὸ κτῆμα τὸ ἔργο του Ροδίωνος ἐξήντα σχεδὸν χρόνια ἀπὸ τὴν κατάθεσή του στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ. Ἐξ αἰτίας ἄλλων ὑποχρεώσεων ἄρχισα τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν ἔκδοση τὸν περασμένο Φεβρουάριο. Ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἰδρύματος Μακαρίου μοῦ παρασχέθηκαν ὅλες οἱ τεχνικὲς διευκολύνσεις γιὰ τὴ φωτοτύπηση τῶν 1850 περίπου χειρογράφων σελίδων τοῦ *Ἀρχείου*. Τὰ χειρόγραφα ἦταν ἄλλα γραμμένα μὲ μολύβι, ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ ξεθωριάζει, ἄλλα μὲ μελάνι, ἄλλα ἀντίγραφα μὲ καρμπόν, σχεδὸν ὅλα στὴν πίσω ὄψη χρησιμοποιημένων ἐντύπων τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, ὅπου ὑπηρετοῦσε ὁ πατέρας του, σὲ χαρτὶ διαφόρων μεγεθῶν καὶ χρωμάτων, ἐξ αἰτίας βέβαια καὶ τῶν ἐλλείψεων λόγῳ τῆς γερμανικῆς κατοχῆς. Ὅσοι ἔχουν πείρα φωτοτυπήσεων μποροῦν νὰ καταλάβουν ὅτι ἔπρεπε νὰ προσαρμόζε-ται συνεχῶς ὁ τόνος τοῦ χρώματος γιὰ νὰ ἐξασφαλίζεται ὅσο τὸ δυνατὸν καθαρὸτερο φωτοαντίγραφο. Κάποτε χρειάζονταν μεγεθύνσεις, ἄλλοτε σμικρύνσεις, πολλὰ δυσανάγνωστα χειρόγραφα ἔπρεπε νὰ ἀντιγραφοῦν γιὰ νὰ εἶναι ἀναγνώσιμα ἀπὸ τὶς φωτοσυνθέτριες τοῦ τυπογραφείου.

Ἡ φωτοσύνθεση κράτησε τέσσερις μῆνες, ἀπὸ τὶς ἀρχὲς Ἰουνίου ὡς τὸ τέλος Σεπτεμβρίου καὶ θεωρῶ πρέπον νὰ κάμω εὐφημὴ μνηεῖα τῶν δυὸ φωτοσυνθετριῶν Κούλας Λειβαδιώτου-Λαζούρα καὶ Ἀναστασίας Ἀλεξάνδρου, οἱ ὁποῖες, μὲ προσο-χὴ, ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ καὶ ἐπιστρατεύοντας τὴν πείρα καὶ συχνὰ τὴ διαίσθησή τους μπόρεσαν νὰ ἀποκρυπτογραφήσουν μὲ ἐπιτυχία δυσανάγνωστα σημεῖα τῶν χειρογράφων καὶ νὰ φέρουν σὲ πέρας ἕνα ὄντως δύσκολο ἔργο. Καὶ μαζὶ νὰ εὐχα-ριστήσω τὸ τυπογραφεῖο Στέλιος Λειβαδιώτης γιὰ τὴν ἐπιμελημένη ἐκτύπωση καὶ πρὸ πάντων τὴν ἔγκαιρη διεκπεραίωση τῶν τριῶν τόμων.

Εὐχαριστῶ τέλος τὴ διευθύντρια καὶ τὸν καθηγητικὸ σύλλογο τοῦ Παγκυπρίου
Γυμνασίου, ποὺ ὀργάνωσαν τὸ ἀποψινὸ φιλολογικὸ μνημόσυνο τοῦ Ροδίωνος,
ἐδῶ, στὸν γῶρο τοῦ σχολείου ὅπου φοίτησε ἀπὸ τὸ 1928 ὡς τὸ 1934 καὶ ἀπο-
φοίτησε ὁ ἥρωας. Τὸ Σχολεῖο μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ σεμνύνεται γιὰ τὸ μεγάλο τέ-
κνο τῆς Κύπρου, ποὺ εἶχε τὴν τύχη νὰ μορφωθεῖ σ' αὐτὸ καὶ νὰ διαπλάσει τὸ
ὑψηλόφρον ἦθος του.